

INFOS 2017 – Aj knižnice „chcú revolúciu“

Tradičná konferencia a možno pre knihovnícku obec tak trochu netradičná hlavná téma diskusie. INFOS 2017 sa pýtal na výzvy 4. priemyselnej revolúcie pre knižnice a na ich transformáciu v tomto aktuálnom procese. A týka sa vôbec priemyselná revolúcia knižníc?

Konferencia INFOS 2017 si tento rok vzala za ústrednú tému značne veľké „sústo“. Problematika súčasného technologického vývoja v podobe 4. priemyselnej revolúcie a budúcnosti knihovníkov a knižníc, vzhľadom na výraznú robotizáciu všetkých procesov, bola pre účastníkov značne podnetnou, ale zároveň aj náročnou na hľadanie riešení a určenie potrebných krokov. Takých, aby sa informační profesionáli v spomínanej revolúcii nehľadali, ale práve, aby boli vyhľadávaní.

Téme 4. priemyselnej revolúcie patrilo i jeden samostatný blok prezentácií, v ktorých sa odhadovala budúcnosť knihovníctva, riešila sa otázka, či je knihovník tiež človekom v knižnici, ale diskutovalo sa aj o informačnej podpore vedy a výskumu či sociálnych sieťach.

My sme sa za redakciu pýtali nielen prezentujúcich v danej sekcii, ale i ďalších účastníkov konferencie, ako vidia oni 4. priemyselnú revolúciu v knižniciach.

Najtalentovanejší a profesionálna práca

„Knižničná a informačná profesia, ako taká, však budúcnosť má takmer určite, z dôvodu zvyšujúceho sa dopytu po kvalifikovanej práci s informáciami“.

Andrea Hrčková

(Katedra knižničnej a informačnej vedy, Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave)

„Po štvrtej priemyselnej revolúcii budú technológie ako umelá inteligencia a roboti integrálnou súčasťou našej spoločnosti, čo bude mať za následok obrovské – pozitívne aj negatívne zmeny na jej rôznych úrovniach. Viac spomínam v príspevku v zborníku z konferencie INFOS 2017.“

Okrem iného, dôjde k robotizácii repetitívnych procesov, nekvalifikovaných činností a práce, ktorá nevyžaduje tvorivosť, či napríklad empatiu pre potreby spolupráce alebo koordinácie práce. Vznikne vysoký dopyt po najtalentovanejších a najvzdelanejších pracovníkoch, vedomostiach, ktoré by bolo nákladné umelo nahradiť. V spoločnosti budú tak narastať rozdiely medzi najtalentovanejšími a ekonomicky/informačne znevýhodnenými ľuďmi, čo môže mať za následok zvýšenie frustrácie a napätia v spoločnosti. Práve z dôvodu zmiernenia dopadov týchto zmien by mala byť v tomto

transformačnom období podpora kvalitných kultúrnych a vzdelávacích inštitúcií prioritou, čo sa na Slovensku nedeje. Knižničná a informačná profesia ako taká však budúcnosť má takmer určite, z dôvodu zvyšujúceho sa dopytu po kvalifikovanej práci s informáciami. Zručnosť vyhľadávať alebo organizovať informácie, ktorých je stále viac, ale aj práca s ľuďmi a informačnými technológiami sú a budú potrebné v akomkoľvek období“.

Osveta a celoživotné vzdelávanie

„Ve 4. průmyslové revoluci vidím cestu, nikoliv cíl ...“

Renata Salátová

(Národní knihovna ČR, redakcia časopisu Knihovna a Knihovna plus)

„Ve 4. průmyslové revoluci vidím cestu, nikoliv cíl, a dále příležitost pro všechny knihovny. Cestu, kterou se musíme vydat. Příležitost, které se máme chopit. Ze všech „průmyslových revolucí“ (pára, elektrifikace, computerizace) vyšly knihovny vždy posíleny a vždy vítězně.“

Vidím to také jako příležitost pro zaměstnance knihoven – ukázat, co v nich je. Vždyť některé práce mohou za nás vykonávat roboti, ale jinou specifickou činností si můžeme ponechat. Také se může stát, že nás společnost bude ještě více potřebovat a budeme posíleni ve svých funkcích.“

Rozhodně bych to neviděla pesimisticky. Úkol knihoven v souvislosti se 4. průmyslovou revolucí vidím hlavně v osvětě a v celoživotním vzdělávání veřejnosti“.

Kráčať s dobou

„A či to zvládneme? Ja o tom nepochybujem, keďže tri priemyselné revolúcie už majú knižnice vo svojom, životopise“

Monika Lopušánová
(Univerzitná knižnica v Bratislave)

„Pravidelnosť a frekvencia návštevnosti; meniace a zvyšujúce sa požiadavky používateľov na kvalitu, rozsah, formu a výstupy poskytovaných služieb; rýchlosť doby, najmä sveta informácií, núti knižnice byť vždy na jej tepe, rýchlo a pružne reagovať na výzvy, trendy, či zmeny. Používateľ videl, počul, čítal... a chce to teraz, chce to rýchlo. Preto knižnice v ponuke kultúrnych služieb patria medzi inštitúcie, ktoré sledujú výzvy, reagujú na ne pre (najmä informačné) pohodlie používateľa a hlavne – od nich sa to očakáva. A oni to robia! Že dobre, o tom svedčí fakt, že patria medzi najnavštevovanejšie kultúrne zariadenia. Ale tiež sa potrebujú navzájom inšpirovať, pochváliť, prezentovať a neboja sa aj konfrontovať. Prvou lastovičkou k téme 4.

priemyselnej revolúcie bol INFOS 2017, ktorý to prostredníctvom samostatných sekcií umožnil. Už bude iba na nás, ako poznatky využijeme v svojej praxi a nakoľko sa necháme uniesť našou kreativitou. A či to zvládneme? Ja o tom nepochybujem, keďže tri priemyselné revolúcie už majú knižnice vo svojom „životopise“.

Vezmú roboti knihovníkom prácu?

„ ... povolání knihovníka se v posledních desetiletích hodně proměnilo a zcela jistě se proměňovat bude. ...

Vít Richter
(Národní knihovna ČR)

„V souvislosti s 4. průmyslovou revolucí se velmi často zmiňuje téma rozsáhlého úbytku pracovních míst při nasazení robotů. Za ohrožená pracovní místa se považují zejména ta, kde se provádí často se opakující, rutinní činnosti. Velkou otázkou je, do jaké míry se robotizace dotkne i knihovnických činností. Vědečtí pracovníci Michael Osborne a Carl Frey Oxfordské univerzity ve spolupráci s firmou Deloitte analyzovali před několika lety dopady automatizace a robotizace na různá povolání.

Podle jejich názoru je 35 % současných pracovních míst ve Velké Británii ohroženo v příštích 20 letech budoucí automatizací. Na základě této práce vzniklo několik kalkulátorů, kde si lze ověřit ohroženost jednotlivých povolání. Ten britský, z dílny BBC, je ke knihovníkům relativně mírný – při zadání hesla Librarian se dozvíte, že 51,9 % pracovních míst ve vaší profesi je ohroženo zánikem a pomocných sil v knihovnách se to týká z 96,7 % (Library clerk). Kalkulátor, který má svůj původ ve Spojených státech, je ke knihovníkům ještě přísnější. Většina dílčích knihovnických profesí je zánikem ohrožena z 65 %, ale najdeme zde například pozici katalogizátora s hodnotou 99 %, pracovníka půjčovny 95 % či muzejního knihovníka 76 %. O prognózách, které se věnují budoucímu rozvoji technologií, se často říká, že příjemné na nich je to, že se z valné většiny nikdy nesplní. To by nás ale nemělo zcela uklidnit, protože povolání knihovníka se v posledních desetiletích hodně proměnilo a zcela jistě se proměňovat bude. Zamysleme se nad tím, které naše činnosti bychom měli předat robotům, abychom se stali nadšenými a kreativními knihovníky.“

V poradí 39. ročník konferencie INFOS sa konal už po dvadsiatykrát v prostredí Vysokých Tatier v Starej Lesnej, v priestoroch Kongresového centra SAV Academia. Okrem témy 4. priemyselnej revolúcie patrilo samostatný blok prezentácií **aktuálnym trendom pre knihovníctvo, inovatívnym projektom pamäťových a fondových inštitúcií a službám pre modernú spoločnosť.**

Všetky prezentácie sú dostupné prostredníctvom webovej stránky infolib.sk, konkrétne na odkaze <http://www.infolib.sk/sk/trendy-oblastiach/infos-2017/odborny-program-infos-2015-prezentaciami.html> a tiež v zborníku, ktorý obsahuje texty prezentácií.

Na záver ešte príjemná bodka za podujatím v podobe reakcie Norberta Végha zo Slovenskej knižnice pre nevidiacich v Levoči: „Na medzinárodnú konferenciu Infos v Starej Lesnej sa vždy teším. Najviac na nové, inšpiratívne prednášky, ale aj stretnutia s kolegami z iných knižníc. Aj tento rok bolo veľmi veľa zaujímavých prednášok. Najviac ma zaujali prednášky Depozit slovenského webu (Univerzitná knižnica v Bratislave), Súčasná prax podpory knižníc (Fond na podporu umenia), CVTI SR na prahu 4. priemyselnej revolúcie (CVTI SR)“.

Verím že aj príspevok Digitálna fonotéka pre nevidiacich (Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu) sa účastníkom konferencie páčil. Prínosné boli aj mnohé neformálne stretnutia, na ktorých sme si mohli navzájom vymeniť skúsenosti. Už teraz sa teším na Infos 2019“.

INFOS 2017/25. – 28. apríl 2017

www.infolib.sk

Mgr. Eva Vašková

eva.vaskova@cvtisr.sk

(Centrum vedecko-technických informácií SR v Bratislave)